

Balti- ja Põhjamaade põllumajandusministrite ühisettepanek ÜPP lihtsustamiseks

Aprilli algul Luksemburgis toimunud EL põllumajandus- ja kalandusministrite nõukogu koosolekul esitasid Eesti, Läti, Leedu, Soome, Rootsi ja Taani ministrid ühiselt rea ettepanekuid EL ühise põllumajanduspoliitika edasiseks lihtsustamiseks. Ministrid leidsid, et praegu EL institutsioonides kõne all olev Omnibus-määrus näeb ette ÜPP peamiste regulatsioonide lihtsustamise, kuid on ka teisi valdkondi ja seotud seadusandlust, mis vajavad lihtsustamist.

Ettepanekud on järgmised:

- Senisest tasakaalukam lähenemine juhtimise jagamisele EL ja liikmesriikide vahel. ÜPP administreerimise detailsus on tohtu, see läheb sageli mikro-juhtimiseni välja ning on sellisena liikmesriikide jaoks väga kallis. Pidades silmas EL eelarve vähenemiseriski peab juhtimise jagamisele lähenema tasakaalustatumalt. Näiteks otsetoetuste maksmine on illustreeritud detailsete määruste tõlgendustega erinevate juhiste abil, mis jätab vähe paindlikkust teistsuguste tõlgenduste kasutamiseks, mis annaksid sama tulemuse. Suurem

tähtsus tuleks omistada reeglite eesmärkidele ning arvestada praktilisi ja administratiivseid aspekte. Samuti on maaelu arengu programmides nõutav detailide hulk kasvanud vastuvõetamatult suureks; programmid sisaldavad 500 kuni 1200 lehekülge teksti ning arvestades programmide hulka, teeb see kokku 100 000 lehekülge. Detailirohkuse tõttu tuleb sageli teha muudatusi; Komisjonil läheb muudatuste kinnitamiseks aega 6 -18 kuud. Seda süsteemi tuleb lihtsustada, võttes eeskujuks teiste ESI fondide opereerimissüsteeme, mis võimaldaks liikmesriikidel ise otsustada detailide üle rahvuslikul tasandil.

- Riskipõhine lähenemine kontrollidele: tõhus ÜPP vajab proportsionaalseid reegleid kontrollide, trahvide ja auditi kohta. Üks viis kontrollide oluliselt lihtsustada oleks inspeksioonide suunamine juhtumitele ja tingimustele, kus vigade tekkimise võimalus on eriti suur. Tehnika kiire areng ning satelliidifotode järjest suurenev kättesaadavus tuleks kombineerida muu infoga ning see peaks moodustama korraliku baasi riskide hindamiseks. Kui selliseid vahendeid kasutada integreeritud administreeerimise ja kontrollisüsteemis (IACS), peaksid liikmesriigid suutma kontrollida neid kasusaajaid, kes kuuluvad kõrge riskiga gruppi, kuis vigade tõenäosus on suurim. Riskipõhiste kontrollide sageduse määrab tegelik risk ning praegu mitte kehtiv 5% kontrollimise tase. Seega peaksid tõhusalt toimiva administratiivse kontrollisüsteemiga liikmesriigid olema võimeli-

sed kontrollide arvu vähendama. Teise teemana tuleks kaaluda ühise auditisüsteemi poole liikumist.

- Vähendada ÜPP reeglite tasemeid. ÜPP struktuur on arenenud järk-järgult aastakümnete jooksul ning ajapikku on lisatud uusi elemente. Tulemuseks on hulk tasemeid: baasmaksete skeem, pindalapõhised maaelu arengu skeemid, investeerinngutoetused, rohestamine, nõuetele vastavus, kriisireserv jne. Tüüpiliselt on nendel kihtidel kõigil oma spetsiifilised reeglid, mis määravad ajastuse ja administreeerimise sisu, kontrollid, taotlemise korra jne. Tulemuseks on äärmiselt keeruline administratiivne süsteem, mis tekitab lisakulusid ja koormust. See tuleks lihtsustada ning muuta rohkem ühetaoliseks.

Ministrid esitasid ka üksikasjalikumalt loetelu lihtsustamissettepanekute, mis järgivad subsidiaarsuse, proportsionaalsuse ja tõhusa juhtimise põhimõtteid. Neid ettepanekuid tuleks käsitleda lähtepunktina ning need esitanud liikmesriigid on avatud ettepanekutele või uute elementide lisamisele. Käesoleva dokumendi eesmärk on teha nimekiri ettepanekute kahes kategoorias: 1. muudatused EL aluslepingute lihtsustamiseks, mis võiks olla osa arutelust ÜPP tuleviku üle pärast aastat 2020; 2. muudatused teisesesse seadusandlusesse, mis tehakse mistahes sobival ajal ning jõustuvad enne 2020. aastat. Kõiki osapooli kutsutakse üles astuma vajalikke samme, et põhjalikult hinnata lihtsustamist ning teha kindlaks valdkonnad, millega on vaja edasi töötada.

Lühiülevaade EL kahepoolsete kaubanduslepingute hetkeseisust

Tiina Saron

9.-10. märtsil kogunes Brüsselis Euroopa Komisjoni põllumajanduse rahvusvaheliste aspektide sotsiaalse dialoogi grupp, kus arutati Euroopa Liidu põllumajanduskaubanduse olukorda ja hetkeseisu rahvusvaheliste lepingute sõlmimisel.

Kahepoolsed lepingud olgu tasakaalustatud

EL kahepoolsete kaubanduslepingute sõlmimisel on oluline tasakaal ja Euroopa põllumajandustootjate heaolu – see tähendab, et Komisjon jälgib hoolikalt, et nn sensitiivsed sektorid EL-is säilitaksid oma koha ja olukord kaubanduslepingute tõttu nende jaoks ei halveneks. Teise olulise momendina rõhutati, et sanitaar- ja fütosanitaar-meetmete osas järeleandmisi ei tehta ja säilitatakse endiselt EL-i siseturu kõrge toiduohutuse ning loomade heaolu tase. Kolmandaks nimetati, et vaatamata kõigele on EL endiselt avatud majanduslikule koostööle ja jätkab kommunikatsiooni oma partneritega.

Ühe olulise meetmena uute turgude avamisel rakendatakse ka majandusdiplomaatiat, mille väljenduseks on põllumajandusvolinik Phil Hogan visiidid koos äridelegatsioonidega. Lähiajal on plaanis külastada Iraani ja Saudi Araabi.

EL leping Hiinaga takerdub märgistus

Seoses Hiinaga on põllumajanduse osas praegu takerdunud EL-i geograafiliste tähistete teemasse. Küsimuse kiiremaks lahendamiseks koostati Hiina vastava ametkonnaga pilootprojekt, mille raames üritati teineteise sertifitseerimissüsteeme tundma õppida. Hiinas on kaubamärkide registreerimiseks mitu erinevat süsteemi ja EL jätkab pingutusi, et EL-i toodetele rakenduks üks ja ühine. Samuti on probleeme teiste toodete kaubamärkide registreerimisega, mis samuti tingitud reeglite paljususest.

Üheks Hiina turule pääsu takistuseks on ka sanitaar- ja fütosanitaar-meetmed, mille hulgas on näiteks EL-i regioonide poliitika (veterinaaria) mittetunnustamine Hiina poolt, toiduohutuse reeglite ja põhimõtete mõningane erinevus rahvusvahelistest põhimõtetest, auditeerimise tehnika jne.

EL-Kanada leping (CETA) – aastatel 2009-2014 räägiti läbi ja allkirjastati 2016. aastal, Euroopa Parlament ratifitseeris lepingu tänavu ja loodetakse, et esimesed saadetised hakkaksid liikuma kevadel. See oli üks ambitsioonikamatest lepingutest, milles EL liberaliseeris 97% Kanada impordist EL-i ja Kanada liberaliseerib täielikult 95% EL-i impordist Kanadasse. Sensitiivsetele sektoritele kehtestati erikohtlemine, näiteks EL-i poolt võeti lepingust välja linnuliha, munad ja munatooted ning Kanada poolt piimatooted (välja arvatud juust), linnuliha, munad ja munatooted. Soodustariifi kvootidega liberaliseeriti EL-i poolt veiseliha, sealih ja magus mais ning Kanada poolelt juust (kvoot 18 500 t). Samuti on kokku lepitud kvootide haldamise süsteem veise- ja sealihale ning juustule.

Atlandi-ülene kaubandus- ja investeerimispartnerlus ehk TTIP – kõnelusi on peetud 3,5 aastat, nüüd on läbirääkimised edasi lükatud teadmata ajaks. Komisjoni arvates on ennatlik lugeda läbirääkimised lõpenuks, sest EL-i väärtused ei ole jätkuvalt läbiräägitavad, sama kehtib ka toiduohutuse jms nõuete kohta.

Lõuna Ühisturg ehk Mercosur (Argentiina, Brasiilia, Venetsueela, Paraguay ja Uruguay) – see tolliliit ei ole veel lõplikult valmis, üks läbirääkimiste voor toimus ka 2017. aasta märtsis. Liikmesriikidel on sõlmitud eraldi kahepoolsed kaubanduslepingud.

EL – Mehhiko lepingu uuen-damine - Komisjon loodab läbirääkimised varsti lõpetada, EL-il on suur huvi sealih, piima ja töödeldud toodete osas. Turulepääsuks tegeletakse aktiivselt ka sanitaar- ja fütosanitaarnõuetest tulenevate takistustega.

Mehhiko turg on väga suur ja võrreldav Venemaa turuga, seega EL-i jaoks oleks see suurepärane asendus Venemaa turule.

EL - Jaapani vabakaubandusleping on väga oluline EL-i jaoks, sest võimalik import Jaapanist ei kujuta EL-i põllumajandussektorile erilist ohtu. Samas on Jaapani piimasektor väga tundlik, momendil on käimas piimasektori struktuurireform ja EL rakendab suhteliselt mõõdukat läbirääkimiste taktikat.

Majanduskoostöö lepingud Aafrika riikidega – lepingud sujuvad, EL on neile avanud kvoodid suhkrule ja mõnedele puuviljadele.

Naaberriigid ja assotsieeruvad riigid – alustati Türgi lepingu moderniseerimist, Tuneesiaga läbirääkimised kestavad, Armeeniaga on raamlepingu läbirääkimised lõpetatud, Norraga kestavad läbirääkimised kaubanduse edasise liberaliseerimise osas.

EL põllumehed muretsevad standardite ja kauplemistingimuste pärast

Põllumajandusorganisatsioonide esindajad tundsid muret selle üle, kuidas EL suudab tagada piisava kontrolli Kanada veiseliha üle, sest teatavasti puudub seal Euroopale sarnane loomade identifitseerimise süsteem ning kasvu-hormoonide kasutamine loomakasvatuses on lubatud. Komisjon selgitas, et EL-i kõrge toiduohutuse standardid on endiselt prioriteetsed ja nende täitmist kontrollitakse.

Samuti avaldasid sektori esindajad muret selle üle, et uute lepingutega võidakse ohtu seada kauplemistingimused väga oluliste riikidega (Jaapan), kui selgub, et EL-i on võimalik importida madalamate standardite järgi toodetud tooteid. Copa-Cogeca esindaja tegi Komisjonile ettepaneku võrrelda näiteks Mercosuri riikide tootmisstandardeid EL-i omadega, sest on kahtlus, et eelpool nimetatud riigid ei järgi EL-i reegleid piisavalt.

Loomatervise andmete digitaliseerimine hoiaks kokku aega ja vähendaks bürokraatiat

Märtsi algul kogunes Inglismaal Exeteris grupp veterinaare, teadlasi, ravimitööstuse esindajaid ja digieksperte, et kahepäevasel konverentsil „AHEAD 2017“ arutada probleemide ja võimalusi loomatervise alaste andmete digitaliseerimisel. Konverentsi rahastas OECD ning osalejaid oli 10 riigist.

Konverentsi eesmärk oli luua konsortium, mis kavandaks andmetekeskse strateegia ja käivitaks innovatiivse pilootprojekti, mis muudaks toiduks kasvatatavate loomade tervise ja neile ravimite manustamise monitooringu digitaalseks. „Digitaalne transformatsioon“ aitaks oluliselt kaasa rahva tervist mõjutavate veterinaarriskide maandamisele, näiteks antibiootikumiresistentsusega võitlemisele.

Miks peaks digitaliseerima?

Konverentsil „AHEAD 2017“ kõneldi, millist kasu saaksid riigid loomatervise andmete digitaliseerimisest üle kogu maailma. Näiteks haiguspuhangute ennustamine ei jää mitte tehnoloogia arengu, vaid andmete kättesaadavuse taha. Tööga niigi hõivatud loomakasvatajatele ja veterinaaridele pakuksid digitaalsed teavitamissüsteemid olulise võimaluse aja kokkuhoiduks ning bürokraatiat vähenemiseks. Samuti ei ole teada täpsed antimikroobsete ravimite kogused, mida veterinaarmeditsiinis kasutatakse; millised on sotsiaalsed tegurid, mis mõjutavad antibiootikumide kasutamist ja resistentsust põllumajandussektoris; kuidas täpselt antibiootikumid ja resistentsus levivad keskkonda ja metsloomadele-lindudele? Digitaalne andmekogumine ja edastus võivad pakkuda vastuseid kõigile nendele küsimustele.

Millised on loomatervise alased andmed ning mis digiandmetöötlust takistab?

Hollandi [UNIFORM-Agri](#) esindaja Harm-Jan van der Beek kõneles kogemusest andmekogumisest farmi tasandil ning vajaliku tarkvara kohandamisest. Edaspidi aitaks andmekogumist tõhustada, kui veterinaarravimid olek-

sid varustatud piisavalt andmeid sisaldava vötkoodi või QR-koodiga ning loomakasvatajatelt ostetaks tagasi ravimid, mida reaalselt ei ole tarvitatud, et teada saada tegelikku kasutamist.

Maailmas on juba mitmeid standardiseeritud andmesüsteeme olemas, näiteks GS1 kaubakoodid, mis aitavad kaubanduspartneritel tarneahelas kaupade liikumist jälgida. Siiski on jälgitavusega veel probleeme, sest siis ei ole tegemist jälgitavusega, kui informatsiooni kõikide tarneahela lülide lõikes ei ole võimalik kätte saada kiiresti.

Lisaks vähesele standardiseeritusele on probleemiks ka keel, mis põhjustab andmete ühildamatust (nt kasutatakse andmeväljade täitmisel erinevaid sõnu ja kirjeldusi, mistõttu ei ole andmed võrreldavad). See on eriti oluline reaalarajas edastatavate andmete analüüsi ja interpreteerimise puhul. Väga tähtis ja seni hea lahenduseta teema on aga andmete omandiõigus ja andmekaitse: küsimused, kes on veterinaarandmete potentsiaalsed huvigrupid; kellel on juurdepääsuõigus konkreetsetele andmekogudele; kas, mil viisil ja mis eesmärgil võib andmeid edasi kasutada nõ „teisel ringil“ (toota uusi andmeid), kas põllumees võiks oma andmete jagamise eest raha küsida jne.

Kõige olulisem on aga, et sageli ignoreeritakse fakti, et andmete allikas on inimene (põllumees, veterinaar...), kes tegelikult peaks olema igasuguse digitaliseerimisprotsessi keskmes.

Kuidas tuleks digitaliseerida?

Dr Pat Lynch, [RIKON](#) (Iirimaa) selgitas, kuidas loomatervise väärtusahel on aja jooksul muutunud. Traditsiooniliselt oli see suletud majanduslik ökosüsteem, mis oli üles ehitatud vastastikutestele tehingutele. Selle tulemusena jäid andmed-teadmised isolatsiooni, mis viis ressursside ebaefektiivse kasutuseni. Täna areneb väärtusahel kiiresti ning selles on suur hulk uusi osalejaid (sööda- ja ravimitootjad, edasimüüjad jne), kes mõtestavad ümber kogu valdkonna. Nutikate omavahel ühenduses olevate seadmete olemasolu mitte ainult ei muuda konkurentsi valdkonna sees, vaid laiendab ka valdkonna piire. Edasises arengus on kaks

võimalust: 1) vangistatud-ettekirjutatud: põllumees saab teenuseid valida väheste vabadustega ühe integreeritud tarneahela lüli ja lepingupartnerina ; 2) avatud koostöö: teenuste, rakenduste ja andmete turgu arendatakse ühiselt, luuakse avatud platvormid ilma sulgumise efektita.

Dr John Al-Alawneh Queenslandi Ülikoolist (Austraalia) tutvustas omandatud infosüsteemi [Data Linker](#), mis aitab sisestatud andmete põhjal põllumehel otsustada veterinaarravimite kasutamise üle konkreetse juhtumi puhul. Praktiku kogemus ütleb, et loomakasvataja ei soovi andmetöötluse tulemusena näha pikka akadeemilist raportit, vaid konkreetset teada, kuidas tal tuleb antud olukorras tegutseda. Põllumehele peab jääma kindlustunne, et digitaliseerimine on kvaliteedi tagamise huvides, mitte tema kontrollimiseks ja karistamiseks.

Eesti põllumajandusorganisatsioonide esindaja Brüsselis Ene Kärner tutvustas Eesti e-riigi toimimist, rääkides X-Tee keskkonnast, elektroonilise idkaardi võimalustest ning selle tagamiseks Eestis kehtivast seadusandlusest. Eriti just X-Tee, selle detsentraliseeritus, vastastikune seotus, ristkasutusvõimalused ja avatud platvorm tekitasid suurt elevust ja palju küsimusi, kuid lisaks üldisele imetlusele eestlaste julguse ja nutikuse üle saadi kinnitust, et digitaliseerimine on soovi korral täiesti võimalik ja teostatav.

Edasised sammud

Konverentsil osalejad tegid grupitööna loomatervise info digitaliseerimiseks konkreetseid ettepanekuid edasiste tegevuste kohta, alates võimalike (andmekasutuse) huvipoolte kaardistamisest, ette tulevate probleemide (andmete omandiõigus, standardiseerimine jne) lahendamisest kuni lõpptulemuseni (loomakasvatajale lihtsalt kasutatav veebi- ja/või mobiilirakendus veterinaarravimite kasutuse järelevalveks). Tõdeti, et võimaliku huvi-de konflikti tõttu andmekasutuses võib olla huvipooli keeruline ühe laua taha saada. Konverentsi ettekannete ja järelduste kohta antakse välja artiklite kogumik.

Ülevaade EL sealihaturu olukorrast

EL sealiha eksport suurenes Aasia suunal

EL sealiha eksport suurenes 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga enim Aasia suunal: Hiinasse 63% tõusu, Hong-Kongi 24%, Vietnamisse 40% ja Jaapanisse 10%. Suurimad Aasiasse eksportijad on Saksamaa, Hispaania, Taani ja Holland. Euroopa Liidu liigne sõltuvus Aasia turust on ka pisut muret tekitav, sest alternatiivsed turud Ameerika kontinendil ning ka Venemaale ekspordi taastamine ei ole arenenud nii kiiresti, kui seda loodeti. Suurimaks riskiks on sigade Aafrika katk Euroopas, sest Hiina katkestab impordi koheselt sellest riigist, kus avastatakse uusi juhtumeid. Kuna EL-s toodetavate sigade kogumaht ei ole vähenenud ning siseturu tarbimine püsib samal tasemel (hispaanlane sööb keskeltläbi 50 kg, sakslane 38 kg ja eestlane umbes 37 kg sealiha aastas), siis on ühest turust sõltumine riskantne. Survet sealiha siseturu tarbimisele avaldavad ka punase liha vastu suunatud kampaaniad ning muud sarnased lobistide tegevused. Samas on linnuliha tarbimine tõusus. Kuna hinnatase on hetkel väga hea – see on 23% kõrgem kui eelmisel aastal samal ajal, siis sõltub selle püsimine olemasolevate ekspordikanalite säilimisest. EL keskmine hind püsib 1,53- 1,60 eurot rümbla kilogrammi eest, USA hind 1,43 eurot rümbla kg eest ning Brasiilia hind on üllatavalt kõrge - 1,64 eur/kg.

EL vajab rohkem valgurikkaid kultuure

Teravilja tootmine (nisu 751 miljonit tonni) maailmas kõikide viljaliikide lõikes ületab teravilja tarbimist ning laovarud suurenevad jätkuvalt (250 miljonit tonni). Suurimad tootjad on Euroopa Liit, USA ja Venemaa. Laovarudest pea pool asub Hiinas. Soja tootmine ületab samuti tarbimist ning soja hind, olles tasemel 380 USD/T, jätkab langemist. Kolmandik sojast toodetakse USA-s ja kolmandik Brasiilias, mõlemad riigid tegid saagirekordeid. Kuna Euroopa toodab vajaminevast teraviljast 91% ise (on ka üks maailma suuremaid eksportijaid), siis on EL söödaturu

põhiline mõjutaja soja, mille vajadusest suudetakse toota ise ainult 5%, seega lähtudes kliimaatilistest tingimustest sõltuvus Brasiiliast ja USA-st jääb. Teiste taimse proteiini kultuuridega võrreldes (rapsi isevarustus 86% ja päevalill 47%) on soja kasvatamisel vaja teha intensiivsemat aretustööd või leida veel täiendavaid proteiinikultuure, hoidmaks sööda omahinda stabiilsena.

Seakatku levik ohustab EL ekspordivõimekust

Viimased juhtumid Lätis on näidanud, et katku levik pole mitte ainult suvine probleem, vaid tõrjemeetmetega tuleb tõsiselt tegeleda aastaringiselt. Kuna nn rindejoon liigub üha kindlamalt lääne suunas ja Ukrainas ning Moldavas (23. märtsil) avastatud uued juhtumid on väga lähedal Balkani riikidele (eriti mures on piirinaabrid Ungari, Slovakkia ja Rumeenia, kus on palju väikefarmereid), on EL-s aru saadud, et katk saab olema lähiajal üheks suuremaks ohuteguriks EL ekspordivõimekusele. Väikefarmerite ja kodumajapidamistega on senimaani hädas Leedu ja Poola, sest nende kontrollimine on väga komplitseeritud, kuid kui arvestada väga suurt kodumajapidamises kasvatatavate sigade arvu Rumeenias, siis on see nagu Pandora laegas, mis võib kergelt kontrolli alt väljuda. Poolale teeb eeskätt muret peale Ukraina ka Valgevene, kes oma andmeid ei avalda olukorras, kus uue metssigade nakatusjuhtumid juhtumid on Valgevene piiri ääres. Katku leviku laiast ulatusest andis hoiatava märki viimane leid Venemaal (18. märtsil), 4000 km praegusest koldest ida pool! Seega on katk jõudnud ka otsaga Aasiasse ja see teeb Hiina veel ettevaatlikumaks. Kui senini püüdsid läänepoolsed liikmesriigid rõhutada, et suurim risk on inimfaktor, siis nüüd ollakse järjest rohkem jõudnud arusaamisele, et metssiga on suurim oht ning ainult intensiivne jahipidamine paneb haiguse levikule piiri. Jätkuvalt nõuavad Balti riigid ja Poola, et eraldataks täiendavaid vahendeid jahipidamise intensiivistamiseks ning juba katku tõttu

surnud metssigade avastamiseks ja kahjutustamiseks. Nii et sigade turustamisel pole probleemid tsoonipiirangutest tulenevalt kuhugi kadunud. Välja on töötatud esialgne kava katkujuhtude ennetustegevuseks, mis tegelikult põhineb suuresti Balti riikide senistel kogemustel.

EL otsib uusi eksporditurge

Oluline on jätkata läbirääkimisi Venemaaga, et leevendada liialt suurt sõltuvust Aasia (eriti Hiina) turust. Tänapäevaks on olemas ka selle aasta veebruaris avaldatud WTO raport Venemaa poolsetest reeglite rikkumisest WTO liikmena ning see annab võimaluse lähtuda läbirääkimistel kindlast dokumendist. Seni on läbirääkimised jooksnud tühja just tänu teravale poliitilisele vastasseisule. Pisut paremad on arengud Lõuna-Ameerika suunal, kus Kolumbiasse on võimalus ekspordida Hollandil, Prantsusmaal, Portugalil, Austrial ja varsti loodetavasti ka Hispaanial. Mehhikosse on eksport praegu avatud Taanile ja Hispaaniale, kuigi mahud on piiratud. Alustatud on dialooge Peruu ja Ekuadoriga. Aasia riikidest on tõusev partner Jaapan, kes väga jälgib SAK levikut ja loomade heaolu nõuete täitmist. EL liikmesriikide sobilikkust kontrollitakse riigiti, küsimustikud on kätte saanud kõik liikmesriigid. Sarnase mudeli järgi toimib ka Korea. Euroopa partneritest on oluline Ukraina, kes on SAK-st tulenevalt seadnud rida piiranguid. Seni on Poola saanud ekspordida sinna toodangut nakkusvabadest piirkondadest.

Brexit hävitab (lirimaa) sealihaturu

Omaette arutelu valdkonnaks kujuneb lähiajal Brexiti mõju sealiha sektorile. Suurim sõltuja Ühendkuningriigi turust on Iirimaa, kes ekspordib sinna ca 50% oma elussigadest ja lihatoodangust. Mis juhtub Iirimaa tootmise omahinnaga, kui ületoodetud liha pole enam kuhugile panna olukorras, kus EL on hädas uute turgude leidmisega? Samas aga on Ühendkuningriigi omavarustatuse tase sealihaga ainult 60%, seega on nad Iiri liha impor-

dist vägagi sõltuvad. UK sealiha import ületab ekspordi kolmekordselt. Seni on suurimad impordi- (75%) ja ekspordipartnerid (60%) EL liikmesriigid.

Põrsaste kastreerimise keeld lükkub tulevikku

Pikemat aega arutusel olnud võimalus kastreerimise keelustamiseks alates 2018. aastast on saanud enamikult riikidelt palju tugevaid vastuargumente ning senini ei ole selge, kuidas mõjutab kastreerimata sigade lihast toodang tarbija harjumisi. Mis saab olema tegelikult sellise liha omahind ning kes selle hinnatõusu tootjale kompenseerib ning kas immunokastreeritud sigade liha on tarbijale ikka ohutu, seega ei ole

võimalik kastreerimise keeldu rakendada alates 2018. aastast. Sakamaa ettepanekul on küsimus edasi lükatud aastasse 2019. Seni tehtud katsed immunokastreerimisel IMPROVAC preparaadiga on näidanud kätte palju nõrku kohti, mis teeb sellisel teel toodetud liha kaliks just tänu väga paljudele lisaprotseduuridele farmis ning preparaadi enda maksumusele. Samas on küsitav selle ohutus inimesele, kuna tegemist on hormonaalse preparaadiga. Samuti on palju riike, eriti kogu Ida-Euroopas, kes ei näe alternatiivi kastreerimisele, sest tarbija harjumusi pole võimalik nii kiiresti muuta. Osades maades, kus on traditsiooniliselt oluline kasvatada sigu võimalikult suurde tapa-

kaalu (140 kg ja rohkem) just konkreetsete toodete tarvis (spetsiaalsed singid Itaalias), ei ole mõeldav kastreerimisest loobumine. Tapakaalu suurendamise eesmärgil on hakanud näiteks Portugal, kes vahepeal ei kastreerinud, uuesti põrsaid kastreerima. Arvestades EL potentsiaalseid turge, on kastreerimata sigade lihaga turule minek liialt riskantne, sest nende turgude tarbijad on harjunud traditsioonilise lihaga. Praegu jääb olulisemaks teemaks loomade heaolu valdkonnas sabade lõikamise küsimus ning arvatavasti leiab see enne lahenduse kui kastreerimine, sest sabade teema ei mõjuta otseselt liha kvaliteeti ning tarbija harjumusi.

Maailma põllumeeste digiseminar Brüsselis

7. aprillil toimus Brüsselis Copa-Cogeca ja Maailma Põllumeeste Organisatsiooni seminar, millel arutati digitaalset tehnoloogiat kasutamise suurendamise võimalusi põllumajanduses. Seminari avaettekande tegi Eesti valitsuse digitaalset poliitika koordinaator Margus Mägi, kes tutvustas lühidalt e-riigi ja digipoliitika arengut Eestis, Eesti EL eesistumise kava digitaliseerimise vallas ning positiivseid näiteid Eesti põllumajandussektorist (satelliidandmete kasutamise infosüsteem PRIA-satikas, püügiandmete esitamise mobiilirakendus kalameestele PERK).

Konverentsil tõdeti, et digitaalne ja tehnoloogiline muutus põllumajanduses muudab ka põllumajanduse ärimudeleid kogu maailmas. Tehnoloogiline areng ja digitaalsed töövahendid võimaldavad põllumeestel ja nende ühistutel saada osa uute ärivormide võimalustest, samuti on neil võtmetähtsus, mis puudutab põllumajanduse võimet tulla toime tulevikku väljakutsetega. Seminaril osalenud Jaapani, Šveitsi, USA, Uus-Meremaa, Kariibi mere saarte ja Uganda põllumeeste esindajad leidsid, et tootjate olukorra parendamiseks on vajalik kasvada kas farmi

suuruses või ühistutesse ühinemise kaudu; digitaliseerimisel on abiks eelkõige läbimõeldud ja põllumeeste vajadusi arvestatav strateegia, mitte tehnoloogia; tehnoloogia ei tohi olla liiga kallis, vaid peab olema nutikas ja aitama kasumit teenida; probleeme andmete omandiga saab lahendada tõhusate partnerlussuhte kaudu väärtusahelas. EL-s on vaja IT-strateegiat andmete valdamise ja omandiõiguse kohta ning kasutatavate süsteemide standardiseerimist ja ühilduvuse tagamist; oluline on edendada IT-sõbralikku tegutsemiskeskonda põllumeestele.

Copa-Cogeca prognoosib stabiilset teraviljasaaki

New Copa & Cogeca prognoos EL-28 teraviljasaagi kohta 2017. aastal näitab tootmise stabiilsust. Teravilja- ja õlikultuuride töögrupi juhi Max Schulmani sõnul ulatub EL teraviljatoodang 296,6 miljoni tonnini, mida on 0,8% võrra rohkem kui 2016. aastal. Tootjad jäävad hinnangute andmisel siiski ettevaatlikuks, sest saaki on veel vara ennustada, kuna see sõltub järgmiste kuude ilmaoludest.

Teravilja külvipind aga on 1,8% väiksem kui eelmisel aastal, kuna põllumehed kannatavad madalate hindade tõttu rahakäibe vähenemise all. Seetõttu on eriti teretulnud volinik Hogani teade teravilja ja õlikultuuride turuvaatluse veebisaidi loomisest, millelt tootjad ja ühistud saavad infot arengute kohta turgudel, see võimaldab neil kiiremini reageerida. Põllumehed soovivad detailsemat teavet selle kohta, kuidas turg toimib ning pöörata rohkem tähelepanu tootmi-

se mitmekesistamisele. See on eriti tähtis praegu, sest turud on volatiilsamad ja ÜPP on rohkem turule suunatud. Teravilja- ja õlikultuuride turuvaatlussüsteem peaks valmima tänavu kevadel.

Loe teraviljaturu ülevaadet: <http://www.copa-cogeca.eu/Download.ashx?ID=1633974&fmt=pdf>.

Õlikultuuridele oli 2016. aasta kehvapoolne

Copa-Cogecas teravilja- ja õlikultuuride töögrupi hinnangul olid paljud tootjad 2016. aastal kehvas seisus, kuna võrreldes 2015. aastaga vähenes EL-28 nisutoodang 10% ja rapsiseemne toodang 9,2% võrra. Saagi tagamiseks on oluline taimekaitsevahendite kättesaadavus.

Töögrupi asepresident Mike Hambly sõnas, et toodang vähenes enamikus EL liikmesriikides. Mõned piirkonnad olid äärmuslike ilmastikuolude mõju all, mistõttu teraviljatoodang vähenes neis peaaegu poole võrra. Olukord varieerub liikmesriigiti; näiteks Ungari ootab tänavu head teravilja- ja rap-

sisaaki, samas kui Prantsusmaal nisutoodang väheneb 30% võrra ning paljud tootjad mõjutab kolme aasta madalaim hinnatase, mis jääb tootmiskuludest allapoole.

Rapsisaaki mõjutasid halb ilm ja maakirbud, kes levivad just hiljutise neonikotinoidide kasutamise keelu tõttu. Tootjad ei võta rapsi külvamise riski, kui taimekaitsevahendid ei ole kättesaadavad. Muret tekitab ka ökoloogilistel sihtaladel taimekaitsevahendite kasutamise võimalik keeld.

Teraviljahinnad all, rapsiseeme kallid

Samal ajal, kui teraviljahind on madal, näitab rapsiseemne hind tõusu. 2017. aasta väljavaade on paljulubav; Copa-Cogeca prognoosi kohaselt kasvab 2017. aastal EL-28 teraviljatoodang 4,2% võrra võrreldes 2016. aasta tulemusega. Õlikultuuride puhul oodatakse 0,8%-list suurenemist. Lõplik tulemus sõltub siiski ilmaoludest ja taimekaitsevahendite kättesaadavusest. Loe lähemalt [CER\(16\)9143](#); [GOL\(16\)9144](#); [GOL\(16\)9145](#).

Euroopa Kemikaaliamet: glüfosaat vähihaigust ei põhjusta

Euroopa Kemikaaliameti (ECHA) Riskihindamise komitee jõudis glüfosaadi riskide hindamise tulemusel järeldusele, et olemasoleva kättesaadava teadusinfo põhjal ei saa väita, et glüfosaat on kantserogeenne, mutageenne või reproduktiivtoksiline. Seega glüfosaadi klassifikatsioon jääb endiseks – põhjustab silmade ärritust ning on mürgine veorganismidele.

"Sellele järeldusele jõuti inimtervisele mõjuvate tõendite hindamise ja kõikide loomi puudutavate uuringute läbivaatamise tulemusena," ütles Euroopa Kemikaaliameti Riskihindamise komitee esimees Tim Bowmer.

Arvamus redigeeritakse enne Eu-

roopa Komisjonile esitamist ning avaldatakse Euroopa Kemikaaliameti veebilehel.

Euroopa Kemikaaliameti otsus tuleb uuesti arutamisele siis, kui Euroopa Komisjon tõenäoliselt selle aasta lõpupoole esitab liikmesriikidele otsustamiseks glüfosaadi kasutamise tingimusi muutva eelnõu. Seejärel, kui heakskiidu tingimused seoses klassifikatsiooniga saavad muudetud, tuleb uuendada ka liikmesriikides glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite lubasid, kuna muudatused peavad kajastuma eelkõige nii ohutuskaardil kui toote etiketil.

Copa-Cogeca hinnanguga rahul

Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pe-

sonen ütles, et ECHA ja Euroopa Toiduohutusameti hinnangute valguses peaks EL glüfosaadi kasutamise taas tunnustama. Põllumehed on taimekaitsevahendite kasutamises väga kompetentsed ja koolitatud ning selleks kasutatavate vahendite korrasolekut kontrollitakse reeglipäraselt.

"Peame kindlustama tarbijate usalduse Euroopa toiduohutussüsteemi suhtes ning rõhutama kõrge kvaliteediga tootmismeetodeid ja keskkonnakaitset. Glüfosaat on EL-s enim kasutatud herbitsiidid, mis võimaldab meil toota ohutut, mõistliku hinnaga kvaliteetset toitu kuluefektiivsel viisil. Ka on see peamine vahend lisaks vahekultuuridele mulla erosiooni ennetamiseks ning kasvuhoonegaaside vähendamiseks," rääkis Pesonen.

Lihtsamad eeskirjad ja suurem toetus puu- ja köögiviljakasvatajatele

13. märtsil Euroopa Komisjonis vastu võetud uued eeskirjad võimaldavad Euroopa puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonidel kasu saada eeskirjade lihtsustamisest, halduskoormuse vähendamisest ja kriisi aja suuremast rahalisest toetusest.

Junckeri komisjoni käimasoleva parema õigusloome algatuse osana kaks aastat kestnud läbivaatamise tulemusena ajakohastatud ja lihtsustatud Euroopa puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonide käsitlev [määrus](#) aitab veelgi tugevdada tootjaorganisatsioonide rolli ja muuta need mitteliikmete jaoks atraktiivsemaks ning parandada samal ajal praegust turukorraldust.

Puu- ja juurvilju kasvatatakse 3,4 miljonis ELi ettevõttes, nende aastane käive on kokku 47 miljardit eurot, st et puu- ja juurvilju kasvatatakse umbes igas neljandas põllumajandusettevõttes. Uusimad andmed näitavad, et tegutseb ligikau-

du 1500 tootjaorganisatsiooni, mis katavad 50 % ELi puu- ja juurviljasektorist.

Alates ajast, mil Venemaa kehtestas embargo ELi põllumajandustoodetele 2014. aasta augustis on ELi puu- ja köögiviljakasvatavad lisaks otsetoetusele ja ELi kaasrahastatavatele maaelu arengu projektidele saanud kasu erakorralistest toetusmeetmetest kogusummas 430 miljonit eurot. Samuti annab Euroopa Komisjon igal aastal tootjaorganisatsioonidele täiendavaid rahalisi vahendeid umbes 700 miljoni euro ulatuses.

Lisaks praegu antavale turuabile aitavad uued eeskirjad:

- suurendada puu- ja köögiviljasektoris turult toodete kõrvaldamisel kasutatavat toetust, kui seda on tehtud turul ootamatute arengusuundade tõttu; kõrvaldamishinnad tõusevad ELi keskmisest turuhinnast 30-lt 40 %-ni järgmise viie aasta jooksul toodete tasuta jagamise (nn heategevuslik turult kõrvaldamine) puhul ning 20-lt

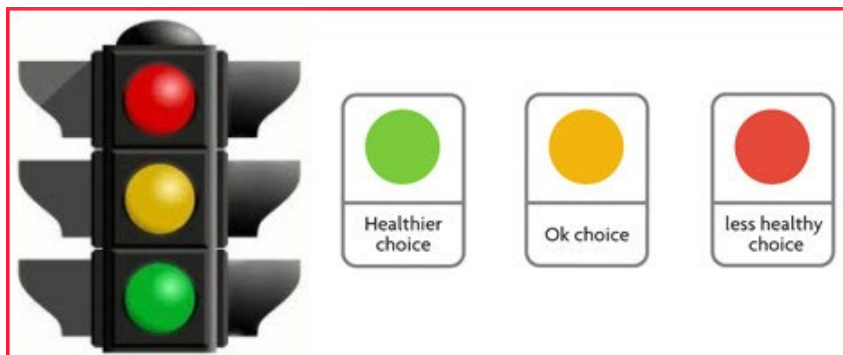
30 %-ni muuks otstarbeks (kompost, loomasööt, destilleerimine) kasutatava kõrvaldamise puhul;

- suurendada puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonide atraktiivsust nende tootjate hulgas, kes ei ole veel praegu liikmed. Selleks selgitakse paremini, milliste tootjaorganisatsioonide meetmete jaoks on võimalik taotleda EL-ilt rahalist toetust (nt investeeringud tehnoloogiasse või kvaliteedi parandamisse), samuti kehtestatakse organisatsiooniväliselt turustatavate toodete maksimaalseks osakaaluks 25 %. Kui liikmeid innustatakse andma kogu oma toodang tootjaorganisatsioonile, kes selle nende eest turustab, müüvad paljud liikmed oma tooteid traditsiooniliselt otse tarbijatele. Selliste lühikeste tarneahelate soodustamine on komisjoni ettepanekus kesksel kohal, kuid tänu [kehtiva määrusega](#) ette nähtud alammäärale ja igas liikmesriigis kehtestatavale ülemmäärale aitavad uued eeskirjad tagada ühetaolisema lähenemise viisi.
- lihtsustada ja selgitada õigusakte seoses riigiüleste tootjaorganisatsioonide ja nende ühendustega. Nendel organisatsioonidel on oluline osa sektori rahvusvaheliseks muutumisel, sest need annavad põllumajandustootjate toodangule parema juurdepääsu turule ning tagavad, et suuremast impordist saadav lisaväärtus läheb tagasi põllumajandustootjatele. Selleks, et lihtsustada riigiülestele organisatsioonidele tehtavaid makseid ja muuta need selgemaks, on nüüd näiteks kontrollid ja maksed seotud selle territooriumiga, kus riigiülene organisatsioon tegutseb.

Pärast delegeeritud määruse vastuvõtmist Euroopa Komisjonis on nõukogul ja Euroopa Parlamendil hääletamiseks kaks kuud ja siis see jõustub.

Suured toidukontsernid nõuavad „valgusfoori“- märgistust

Kuus rahvusvahelist toiduainete ja jookide tootjat - Coca-Cola company, Mars, Mondelez International, Nestlé, PepsiCo ja Unilever - soovivad, et Euroopa Liit lepiks kokku ühise lähenemise nn valgusfoori-märgistuse osas, mis näitaks toote tervislikkust, sest eraldi kehtestavad rahvuslikud märgistus-süsteemid kahjustavad kaubandust.

Märtsis esitatud ühisavalduses ütlesid ettevõtte, et praegused soovituslike koguste reeglid peaksid sisaldama ka värvikoodi, mis põhineb

portsjonite suurusel. „Nõustume, et tarbijate jaoks on oluline tähendusrikas, järjepidev ja ühtne toiduainete märgistamise süsteem, mis on kooskõlas Euroopa Liidu reeglitega. Rahvuslike skeemide kiire levik takistab tarbijatel info mõistmist ning võib olla barjääriks ühisturu toimimisel,“ öeldakse avalduses.

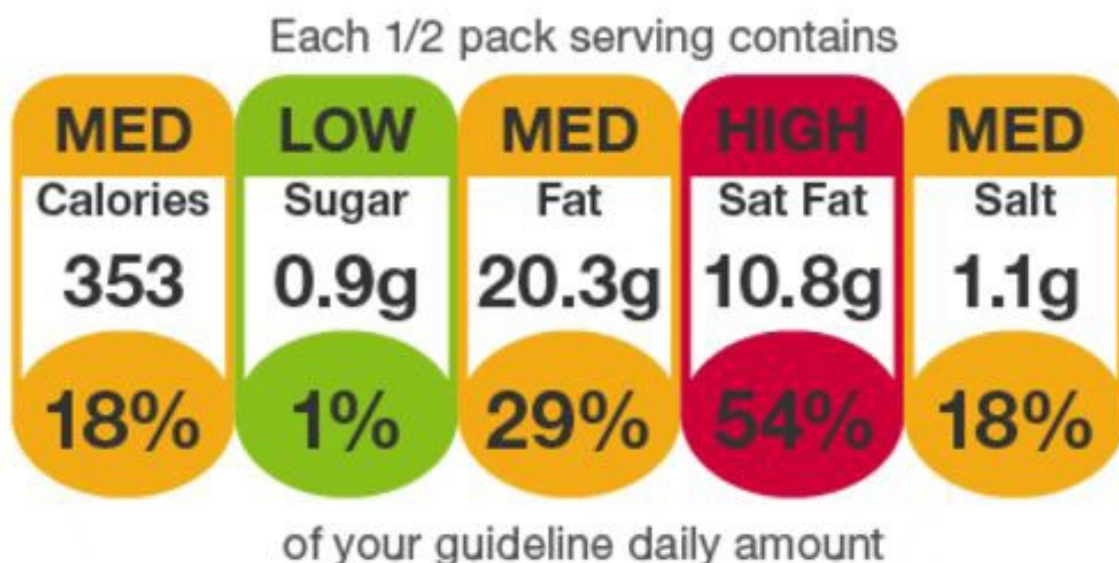
Ühendkuningriik tutvustas vabatahtlikku valgusfoori-märgistust 2013. aastal. Kaks aastat varem oli EL sellise süsteemi kehtestamise märgistamise reeglite arutelude käigus tagasi lükanud. ÜK märgistamissüsteemi on rünnanud mitmed liikmesriigid, eriti Lõuna-Euroopast, öeldes, et punase (keelu-)

märgi saavad paljud geograafilisi päritolutähiseid kandvad juustud ja singid, samas kui mitmeid teisi tooteid võib rohelise märgistuse saamise huvides ümber teha.

Euroopa tarbijate esindusorganisatsioon BEUC tervitas ettevõtete avaldust kui pöördelise tähtsusega sammu, kuid kritiseeris portsjonide suuruse lisamist skeemile. „Me ei kiida heaks skeemi, mis kasutab soovituslike alusena portsjonit, mitte kogust 100 g / 100 ml,“ ütles BEUC'i direktor Monique Goyens. See mitte ainult ei muudaks keerulisemaks toodete siltide võrdlemist ning otsustamist, milline on tervislikum valik, vaid võib tarbijaid lausa eksitada. Siiski on teretulnud liikumine ühtse värvidel põhineva märgistussüsteemi poole, mis aitab tarbijal ühe pilguga hinnata tootes sisalduva rasva, suhkru ja soola hulka ning teha tervislikumaid valikuid.

Copa-Cogeca valgusfoori-märgistust ei poolda, sest selle käigus võivad „keelumärgi“ saada mitmed naturaalsed tooted (nt või, suure rasvasisaldusega juust, sealihajne).

What the new labels might look like

Source: Food Standards Agency

Alkoholitootjatele oodatakse ettepanekuid tarbijate paremaks teavitamiseks

13. märtsil kinnitas Euroopa Komisjon raporti toitainete sisalduse märkimise kohta alkoholsete jookide siltidel. Raporti kohaselt kutsub Komisjon alkoholitööstusi üles ise aasta jooksul ettepanekuid tegema, kuidas tarbijat alkoholsetes jookides sisalduvatest koostis- ja toitainetest teavitada.

Tervisekaitse ja toiduohutuse volinik Vytenis Andriukaitis ütles, et raport toetab EL elanike õigust olla täielikult informeeritud selle kohta, mida nad joovad. Veelgi enam, raport ei esita ühtki objektiivset põhjendust koostisainete nimekirja toitumiseala info puudumise õigustamiseks alkoholsetel jookidel. Sektoris on juba palju vabatahtlikke algatusi, mis on kajastatud ka raportis.

Alkoholsete jookide märgistamine Euroopa Liidus

EL määruses (1169/2011) toiduala teabe esitamisest tarbijatele sisaldab reegleid koostisainete loetlemiseks ning toitainesisalduse märkimiseks. Need reeglid on kohustuslikud

kõikidele toiduainetele, sealhulgas alkoholsetele jookidele. Siiski kehtib erand jookidele, mis sisaldavad rohkem kui 1,2% alkoholi mahuühiku kohta.

Mõned tootjad aga esitavad sellist infot tarbijale vabatahtlikult. Hulk liikmesriike on kehtestanud rahvuslikud reeglid, millised koostisained tuleb märkida kas kõikide või mõnede alkoholsete jookide puhul. Euroopa Komisjon on rahvuslikud reeglid enne kehtima hakkamist läbi vaadanud.

Eneseregulatsioon on õige tee

Copa-Cogeca peasekretäri Pekka Pesoni sõnul on Komisjoni raport tervetult ning eneseregulatsioon on hea moodus adekvaatse info edastamiseks tarbijatele. Sel viisil ei sattu sektori elujõulisus ohtu.

Copa-Cogeca piiritusjookide töögrupi esimees Alexandre Imbert lausus samuti, et raporti ilmutamist on kaua oodatud ning eriti positiivne on Komisjoni usaldus sektori vastu, kes suudab ise leida õige viisi, kuidas tarbijaid teavitada. Teeme heameelega koostööd kõikide sektoritega, kuid alkoholi puhul on mõned eripärad, mida tuleb arvestada. Väiketootjatele on märgistamine ai-

nus kättesaadav turundusvahend ning see peab jääma puutumatuks. Arvame, et interneti (nt CR-koodi) kasutamine detailse lisainfo esitamiseks oleks hea võimalus. Arutluse all on olnud ka serverimiskogused, sest välja pakutud 100 ml on ebarealistlik ning võib tarbija segadusse viia.

Edasised sammud

Pärast raporti ilmutamist peaks alkoholisektor aasta jooksul välja pakkuma harmoneeritud lahenduse, kuidas pakkuda tarbijale teavet alkoholsete jookide koostisainetest ja toiteväärtusest. Komisjon vaatab ettepaneku läbi ning kui see osutub ebarahuldavaks, võib korraldada mõju-uuringu edasiste võimaluste hindamiseks parema seadusandluse põhimõtetest lähtuvalt. Loe raportit siit: https://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation/alcohol_en

BECK'S
With over 140 years heritage, Beck's is a pilsner style lager brewed in Germany according to Reinheitsgebot (German purity law), it offers a crisp, refreshing taste, full of character.

330 ML	OTHER SIZES
4.80	ALCOHOL BY VOLUME
126.72	ENERGY
530.20	ENERGY
0.00	FAT
0.00	SATURATED FAT
8.58	CARBOHYDRATES
0.33	SUGAR
1.72	PROTEIN
0.01	SALT

Water, Barley malt, Hops
Allergens are shown in bold.

25% X 30ml = 10g ALCOHOL = 276kJ / 67kcal

NUTRITIONAL INFORMATION								
	kJ	kcal	FAT	SATURATES	CARBS	SUGAR	PROTEIN	SALT
PER 30ml	276	67	0g	0g	0g	0g	0g	0g
PER 100ml	920	224	0g	0g	0g	0g	0g	0g

FOR MORE INFORMATION VISIT DRINKIQ.COM

Europarlament kinnitas toidutarneahela kontrollide tõhustamise määruse

Hiljutised toidupettuse juhtumid - nagu hobuselihakandaal - on näidanud vajadust järelevalveametkondade tõhusama tegutsemise järele, et kaitsta tarbijaid ja ausaid tootjaid reeglite rikkumisest tulenevate riskide eest. 15. märtsil võttis Europarlament vastu määruse, millega tõhustatakse toiduohutuskontrolli kogu toidutarneahela ulatuses. Uute reeglite eesmärk on tagada, et Euroopas turustatav toit vastaks kvaliteedi- ja ohutusnõuetele, parandada tarbijate kaitset võimalike toidupettuste eest ja taastada tarbijate usaldus.

“Pärast hobuselihakandaali on tarbijatel tõsiseid küsimusi liha tarneahela usaldusväärsuse osas. Euroopa Parlament tegi pingutusi, et neid muresid lahendada ja saavutada reeglid, mis lubavad ametiasutustel pettusega võidelda,” ütles Europarlamen-

di raportöör Karin Kadenbach (S&D, Austria).

“Olen uhke selle üle, et parlamendil õnnestus parandada jõustamist puudutavat peatükki, mis reguleerib trahve sihiliku reeglite rikkumise osas,” lisas ta.

Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu läbirääkijate poolt kokkulepitud ja parlamendi täiskogu poolt heaks kiidetud määrusega tagatakse:

- laiaulatuslik kohaldusala, et tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise ja taimekaitsevahendite eeskirjade järgmine,
- ette teatamiseta, riskipõhised ametlikud kontrollid kõigis sektorites,
- tõhusam järelevalve pettuse ärahoidmiseks,
- imporditingimused kolmandatest riikidest tarnitavate loomade ja toodete jaoks,
- Euroopa Komisjoni kontrollitegevus ELi liikmesriikides ja kolmandates riikides.

Uued reeglid järgivad riskipõhist lähenemist, lubades järelevalveametitel suunata vahendid kõige olulisemate probleemide lahendamisele. Määrusega kehtestatakse nõuded ametlikeks kontrollideks kõigis toidutarneahela sektorites. Praegu reguleeritakse toidutarneahela ametlikke kontrole 16 erineva määruse ja direktiiviga.

EL tervisekaitsevolinik Vytenis Andriukaitis tänas Europarlamendi, raportööri ja EL Nõukogu tehtud töö eest ning lisas, et see kinnistab EL positsiooni maailma liidrina toiduohutuse valdkonnas ja sillutab tee kauaoodatud loomatervise tugikeskuste loomisele EL-s. Euroopa Komisjon asub nüüd ette valmistama detailseid reegleid, mis tagaksid määruse rakendamise praktikasse. Ta avaldas lootust, et arutelud liikmesriikide, Europarlamendi ja huvipooltega saavad olema viljakad ning saavutatakse peagi ühetaoline lähenemine määruse rakendamise osas.

Europarlamenti keskkonnakomitee ettepanekud toiduraiskamise vähendamiseks

Keskkonna küsimustele pühendunud eurosaadikud esitasid rea ettepanekuid, mis aitaksid vähendada EL-s iga-aastaselt raisatavat 88 miljonit tonni toitu poole võrra aastaks 2030. Saadikud kutsuvad Euroopa Komisjoni üles muutma toidu annetuste reegleid ning leidma lahenduse tarbijatele siiani segadust tekitavatele „parim enne“ ja „kõlblik kuni“ märgistusele

“Arenenud maades leiab toidu raiskamise aset peamiselt tarneahela lõpus, jaekaubanduses ja tarbimises. Igauks on vastutav selle probleemi lahendamisel,” ütles Horvaatiast pärit eurosaadik Biljana Borzan (sotsiaaldemokraat). “Minu raport kutsub üles poliitika koordineerimisele

toidu märgistamise, vastutuse ja hariduse osas, sest paljud tarbijad ikkagi ei mõista „parim enne“ ja „kõlblik kuni“ täpset tähendust. Lisaks peaksime muutma EL seadusandlust toiduainete annetamise kohta. Peame täiendama kehtivat käibemaksusüsteemi ning lubama maksuvabastust. „Hea samariitlase“ seadus EL tasemel aitaks kaasa suuremale toiduainete annetamisele ning raiskamise vähendamisele, seejuures ohutu seadmata toiduohutust,” lisas ta.

Saadikud kutsuvad EL liikmesriike toidu raiskamist vähendama 30% võrra aastaks 2025 ja 50% võrra aastaks 2030, rõhutades eesmärke, mille Europarlament kinnitas märtsikuus jäätmete alases seadusandluses.

Liikmesriikide ametiasutused ja huvipooled peavad tarbijaid hari-

ma „parim enne“ ja „kõlblik kuni“ tähenduse kohta ning toiduainete tarbimiskõlblikkuse kohta ka pärast „parim enne“ kuupäeva möödumist. Euroopa Komisjon peaks kaaluma võimalust eemaldada toodetelt mõned tarbimiskuupäevad juhul, kui see ei sea ohtu inimeste tervist või keskkonda.

Komisjon peaks tegema ka seaduse muudatuse ettepaneku, mis eemaldaks käibemaksunõude kõikidelt toidu annetustelt. Euroopa Abifond Enim Puudust Kannatavatele (FEAD) peaks saama võimaluse finantseerida annetuste kogumist, transportimist, ladustamist ja jagamist.

Report kinnitati Europarlamendi keskkonnakomitees ühehäälselt ning see tuleb hääletusele 15. - 18. mail toimival plenaaristungil.

EL ja Norra sõlmisid kahepoolse põllumajandustoodete kaubanduslepingu

EL ja Norra sõlmisid kahepoolse põllumajandustoodete kaubanduslepingu, mis lubab EL eksportööridel tugedada oma positsiooni EL suuruselt kaheksandal eksportiturul.

EL ja Norra on varem alla kirjutanud 1992. aastal sõlmitud Euroopa Majandusruumi lepingule (EEA Agreement), mis tagab kaupade vaba liikumise, välja arvatud põllumajandus- ja kalatooted. Nimetatud lepingu artiklis 19 öeldakse, et lepingupooled võivad teha edasisi jõupingutusi kaubandusbarjääride eemaldamiseks põllumajandussektoris.

Kaks aastat kestnud läbirääkimiste tulemusena saavutatud kokkulepe annab vastastikuse tollimaksuvaba juurdepääsu 36 tarii-

fireale, sealhulgas näiteks erinevat tüüpi elus taimed, loomasööda mais, erinevad marjad ja kääritatud joogid nagu Perry ja siider.

Liha, piima, teravilja, köögivilja ja ilutaimede osas annab Norra ELi tariifikvoote. Eelkõige pakub Norra lihasektoris lisaks 1600 t kvootte veiseliha ja väiksemaid kvote ELi kana- ja pardiliha, sealiha, sinkide ja vorstide jaoks. Piimasektoris avab Norra veel 1200-tonnise kvoodi juustule. Ülejäänud sektorites pakub Norra täiendavat turu avamist ELi dekoratiivtaimedele, maisile ja salatile.

EL vastab, avades 700-tonnise kvoodi erinevat tüüpi kanaliha, kvoodi konserveeritud lihale ja rupskitele. Piimasektoris pakub EL Norrale kvote piimapulbri albumiinile ja vadakutoodetele. Lisaks

saab Norra kasu kvootidest värskelt lõigatud lilledele ja kartulikrõpsudele. EL pakub ka Norrale tollimaksuvaba turulepääsu mõnede loomasöötadele ning kliide ja muude jääkide jaoks.

Leping läbib nüüd tavapärase kinnitamisprotseduuri EL Nõukogu ja Parlamendi poolt ning jõustub pärast seda, kui mõlemad lepingupooled on selle asjakohaselt kinnitanud.

EL põllumajandustoodete eksport Norrassa on viimase kümne aasta jooksul peaaegu kahekordistunud, ulatudes 2,5 miljardi euro väärtuseni. Norra on põllumajandustoodete netoimportija ning kaubandusbilanss kaldub EL kasuks. Kõikide valdkondade osas kokku aga naudib Norra positiivset kaubandusbilanssi EL suhtes.

Piimasektor kriisist taastumas

Märtsis toimunud Copa-Cogeca piimanduse töögrupis ja Euroopa Komisjoni sotsiaalse dialoogi grupis räägiti turulukorrast ning paljudest muudest sektorit puudutavatest teemadest. Alljärgnevalt lühikokkuvõtte olulisemast.

Piimatoodang EL-is 2016. aasta kokkuvõttes tõusis 0,4%, kuid kuude lõikes vaadatuna toimus tootmise langus alates juunist-juulist. Piima kokkuostu suurendas enim Poola, Iirimaa, Itaalia ja Holland, suurim langus toimus UK-s ja Prantsusmaal. Toorpiima hinnad on tõusnud keskmiselt 30%, tagasihoidlikum oli tõus Soomes, suhteliselt kiire tõus on olnud Balti riikides.

Toodete hinnad on kõrgemad kui aasta tagasi, varud stabiilsed. Eksport: 2016. aastal oli EL piimatoodete ekspordil edukas just juustu ja või osas, teiste toodete eksport jäi tagasihoidlikumaks. EL ekspordib juustu kümnesse riiki, millest suurima osa moodustas USA ja teisel kohal oli Jaapan.

Euroopa Komisjoni ülevaade piimasektori arenguprognosist järgmiseks kümneks aastaks

Või on tarbija toidulaual tagasi, tarbimine suureneb. Samuti suureneb ka juustu tarbimine, sh tööstuslik tarbimine, mis on seotud erinevate kiir- ja valmistoitudega. Rohkem tarbitakse ka koort ja jogurtit, kuid joogipiima tarbimine on jätkuvalt languses. Hoo- gustumas on piima-vastaliste kampaaniad. EL-i liikmesriikides on siiski teatud erinevused, näiteks EL-15 prognoositakse stabiilset juustu tarbimist, kuid EL-13 grupis nähakse tarbimise tõusu. Rahvusvaheliselt prognoositakse

se tarbimise tõusu maailmas 1,8% aastaks ehk siis aastaks 2026 võiks maailmas olla tarbitud 975 mln tonni piima. Kasv saavutatakse eelkõige arengumaade arvelt, kus elanikkond kasvab kiiresti ja toitumisharjumused on muutumisel. Samuti prognoositakse, et aastaks 2026 on EL-i piimaeksport edestamas Uus-Meremaad ja USA-d. EL-i piimatoodangu tõusu prognoositakse aastaks 2026 kuni 177 mln tonni, kuid tootmise suurendamist piiravad keskkonnatingimused.

Sektori esindajate arvates on prognoos ehk pisut optimistlik ja põllumajandustootja kindlustunne endiselt habras, lisaks kogustele tuleks rohkem väärtustada EL-i piimatooteid ja rohkem töötada suurte tarbijaturgudega.

Ülevaade nn „juulipaketi“ rakendamises

43 968 EL piimatootjat taotles vabatahtliku toodangu vähendamise toetust, vähendades 2016. aasta viimases kvartalis piimatoodangut kokku 851 700 tonni võrra. Euroopa Komisjoni hinnangul näitab toetuse nii laialatuslik kasutamine, et meede vastas tootjate ootustele ning turu vajadustele. Kasutamata jäänud raha jääb põllumajandussektori valdusse ning seda kasutatakse edasiste turukorraldusmeetmete rahastamiseks.

Lepingulised suhted – 36% piimast EL-s ostetakse eraettevõtete poolt ja 64% ühistute poolt, piimapaketi meetmed on mõeldud pigem sellele 36%, sest teised ei vaja neid meetmeid. 41% EL-i tarnetest toimub kohustuslike lepingute alusel, ühistuid 8 ja mingid muud skeemid 3 riigis. 261 tootjaorganisatsiooni teevad kollektiivseid läbirääkimisi 11 riigis, kollektiivsed läbirääkimised – Bulgaarias

1,1% riigi toodangust, Tšehhi – 17%, Saksa – 42%, Hispaania 9%, Prantsusmaa 20%, UK 5% Riikide konkurentsiametid ei ole seni sekkunud.

Euroopa Piimaliidu (EDA) konverents keskendus EL ühisturule

22. märtsil Brüsselis peetud piimanduspoliitika konverents pühendati EL 60. aastapäevale ning ühisturu ja tarneahela probleemidele. Ühisturg on (piimandus)kaubanduse raamistik ja võtmelement ning selle korralik toimimine nõuab tähelepanu ja pühendumist nii EL kui ka liikmesriikide tasemel. Ka ettevõtjad võiksid ühisturu tähtsust poliitikutele meenutada – liikmesriikide poliitikute ülesanne on luua keskkond, kus kõigi huvid on kaitstud ning probleemides ei saa Brüsselit süüdistada. Paljudes liikmesriikides katsetamisel olev piima päritolumärgistus on EDA hinnangul samm tagasi ning Euroopa Komisjon võiks sellistes ühisturgu lõhkuvates küsimustes olla rangem. EL toodete ekspordile on sageli takistuseks erinevad veterinaarreglid liikmesriikides. Ebaausad kaubandustavad on kahjulikud nii tootjatele, tarbijatele kui kogu ühiskonnale, seetõttu on EL-ülese seadusandluse kehtestamist toetama hakanud ka need huvipooled, kes varem olid selle vastu – näiteks Euroopa Toiduainetööstuse Liit FoodDrinkEurope. Lisaks räägiti konverentsil veel Brexiti võimalustest, Ühendkuningiriigi tulevase põllumajanduspoliitika suundadest ning tutvustati Wageningeni Ülikooli uuringut piima- ja lihasektori tulevikuvaljavaadetest. Loe uuringut siit: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585911/IPOL_STU\(2017\)585911_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585911/IPOL_STU(2017)585911_EN.pdf)

EESTI PÕLLUMAJANDUS-KAUBANDUSKODA

J. Vilmsi 53g
10147 Tallinn
Telefon: 600 9349
Faks: 600 9350
E-post: info@epkk.ee
<http://www.epkk.ee>

Lehe väljaandmist toetab:

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse